

Jumalateenistus Nõos P, 29.08.21 kell 11.00, 13. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: Rt 1:8–11, 14–18; Rm 13:8–10

Kooliminejate õnnistamise kõne: Õp 15:33

Pihikõne: Srk 43:30

Jutlus: Mk 12:41–44

Laulud: 438 (1–3); 300 (1–3, 4); 320 (1–4); 306 (1–4)

*Ja istudes aardekirstu vastas, vaatas Jeesus, kuidas rahvahulk paneb raha aardekirstu. Ja paljud rikkad panid palju. Ja üks vaene lesknaine tuli ja pani kaks leptonit, see on ühe veeringu. Ja kutsudes oma jüngrid enese juurde, ütles Jeesus neile: „Tõesti, ma ütlen teile, see vaene lesknaine pani rohkem kui kõik, kes panevad aardekirstu, sest nemad panid oma küllusest, tema pani aga kehvusest kõik, mis tal oli, kogu oma elatise.”*

Laul, mida just laulsime, küsis: „Mu hing, mis annad Jumalale“. Ja vastas üleskutsega: „Oh anna süda Temale, see on Ta meele järele.“

Tänane kirjakoht õpetab meile seda, et Jumalale tuleb anda kõik, mis inimesel on. Ja kuna inimese kõige tähtsam osa on süda, siis sümboliseerib see kõike, mis inimesel on.

Selleks aga, et täpsemalt aru saada, mida Jumal inimeselt ootab vaatleksin tänases jutluses inimsüdan kahe tähenduses – mõistuse ja tunnete keskusena.

Meie õhtumaa traditsioonis sümboliseerib süda pigem inimese tunnete keskust. Süda on armastuse, seega tunnete sümbol. Vanas Iisraelis aga oli süda sünonüüm mõistusele, südamega mõeldi.

Kuid Jumala teenimisel sobivad need mõlemad tähendused – Jumalale peavad kuuluma nii mõistus kui tunded.

Tänase kirjakohta kontekstis võiks mõistusliku lähenemise all Jumala teenimisel mõista esmalt materiaalselt panust. Vaene lesknaine andis Jumala teenimiseks raha. Ja raha panid ka rikkad. Raha panid kõik, sest see oli vanas Iisraelis templis niimoodi ette nähtud.

Annetamine on ka tänapäeval väga tavaline asi. Kirikule või kogudusele on annetatud kogu kristluse ajaloo vältel. Tasutakse oma liikmeannetust, kirikusse sisenedes pannakse annetus korjanduskarpi või antakse see nn kotikorjandusena jumalateenistuse käigus – seal, kus nii on kombeks.

Kuid annetamisega seoses võib tekkida suur probleem. Nimelt, sellel, kellel on palju raha, on seda väga raske Jumalale anda.

Meenutame nt Jeesuse kohtumisest rikka noormehega, millest kõneleb Mt 19:16–22 (ja paralleelkohad Mk ja Lk). Noormees soovis olla täiuslik ja küsis Jeesuselt, mida selleks teha. Jeesus tegi noormehele üleskutse müüa oma varandus, anda see vaestele, järgida Jeesust ning olla seeläbi täiuslik. Noormees aga lahkus kurvastades, kuna polnud valmis oma varandusest loobuma.

Ma arvan keegi meist pole nõus oma varandusest niisama lihtsalt loobuma. Seda seetõttu, et arvame, et ei saa muidu elus hakkama.

Ühest küljest ongi meil õigus. Me ei saa ilma rahata hakkama ilmalikus elus, sest ühiskond, milles elame, on üles ehitatud materiaalsete väärtuste taotlemisele. Kui anname oma varanduse ära, siis justkui loobume ka ilmaliku ühiskonna hüvedest. Kes oleks selleks valmis?

Kuid palju lihtsam on loobuda oma varandusest ja ühiskonna hüvedest siis, kui varandust pole palju. Lk 6:20 ütleb Jeesus: „Õndsad olete teie, vaesed, sest teie päralt on Jumala riik!“ Vaesel inimesel on palju kergem enamus või lausa kõik oma varandusest Jumalale anda kui rikkal, sest viimasel on seda rohkem ja ühtlasi sellest ka rohkem kahju.

Tänasel õhtumaal ja Eestis selle osana kõneldakse sekulariseerumisest, kirikud tühjenevad ja nende osakaal ühiskonnas langeb. Ent kui mõtleme nt Eesti olukorrale 100 või 200 aastat tagasi, siis see nii ei olnud. Eestlased olid reeglina vaesed, kuni 19. sajandi viimase veerandini veel ka rõhutud ja nende suhe Jumalaga oli hoopis tihedam: neil polnud kahju anda Jumalale seda vähest, mis neil oli. Ja küllap nad mõistsid tänasest eestlasest paremini Jeesuse mõtet Jh 12:25: „Kes oma elu armastab, see kaotab selle, ja kes oma elu vihkab selles maailmas, see hoiab selle igaveseks eluks.“

Tänapäeval aga öeldakse, et eestased pole kunagi nii hästi elanud kui praegu. Ja küllap on see ka tõsi. Nõnda pole eestlaste suhteline ükskõiksus religiooni (tegelikult mõtlen selle all ikkagi kristlust, mis on vana, läbiproovitud ja usaldusväärne religioon) vastu mingi ime.

Kuid siit ei tule teha tingimata järeldust, et usu tõusuks peame ootama kriisiaegu ja elatustaseme langust. Kui sellised ajad tulevad, siis on see Jumala tahtmine. Kuid me ei saa oma usku Jumalasse minetada ka parematel aegadel.

Apostel Paulus ju ütleb Fl 4:12j: „Oskan elada kehvalt ja oskan elada ka jõukalt, olen kõigega ja kõigi oludega tuttav: nii kõhtu täis sööma kui nälgima, elama nii jõukuses kui puuduses. Ma suudan kõik tema läbi, kes teeb mind vägevaks.“

Siit järeldub, et Jumalat saab uskuda ka jõukas olles. Kuid selleks on tarvis, nagu ütleb apostel Paulus, pühendada end Jumalale mitte tingimata materiaalses mõttes, vaid eelkõige tunnetuslikus mõttes. Tuleb anda Jumalale süda kui tunnete keskus.

Mida see võiks tähendada?

Huvitaval kombel annab meie tänane kirjakoht ise sellele viite. Lepton, mille kaks münti vaene lesknaine aardekirstu pani, tähendas kõige väiksemat käibelolevat rahaühikut. Λεπτός tähendabki tõlkes 'kõhna, õhukest, väikest' ja see rahaühik on UT ladinakeelses tõlkes tõlgitud *minutus*, mis tähendab 'väike, tilluke, tähtsusetu'. Samast sõnast aga tuleb meile hästituttav sõna „minut“ mõistetuna ajaühikuna.

Nõnda võiks mõelda, et Jumalale tuleb oma südant anda ka nii, et ohverdatakse oma aega.

Meie kirjakohas on öeldud, et paljud rikkad panid aardekirstu palju. Kuid nende rikkusest moodustas see ehk vaid ainult murdosa. Vaene lesknaine aga pani Jeesuse sõnul aardekirstu kogu oma elatise ehk kõik, mis tal oli.

Kui kujutleme, et vaese lesknaise kaks leptonit sümboliseerivad siin aega, mida inimene Jumala austamisele ohverdab, siis mõistame, et Jumal ootab meilt raha kõrval ka temale pühendatud aega. Võib-olla hoopis pigem seda. Öeldakse ju, et aeg on raha. Ja kui me oleme jõukad ning ei taha Jumalale anda kogu oma raha, siis võime anda kogu oma aja. Ja Jumal on meiega ikkagi rahul.

Ps 1:1j on öeldud, et „Õnnis on inimene, ... kel on hea meel Issanda Seadusest ja kes uurib ta Seadust ööd ja päevad.“ Siin tuleb ehk silme ette mõni juudi kirjatundja, kes koogutades on kummardunud toorarulli kohale ja pühendab selle uurimisele kogu oma aja.

Ent Issanda Seadust on võimalik uurida ka teisiti. Muidugi, Piiblit tuleb lugeda, sest muidu pole ju teada, mida Issand inimeselt tahab ja mida ta töötab. Kuid oma igapäevases töös saab Jumalat teenida ka palvega.

Eesti soost kristlik mõtleja Fanny de Sivers on kirjutanud: „Iga palve on Jumala ehitusse lisatud kivi. Imekivi, mil on meelevald vabastada palvetajat oleluse tarbetuist koormaist ja teha õilsaks kõike, mida ta võtab kätte. Kõike, mida ta hõlmab oma pilguga. Ja päästa kõike, mida ta armastab.“

Nõnda võib oma südame Jumalale andmine tähendada ka kõigi ja kõige eest palvetamist, mille tasuks on märkamine, et kõik, mis meie ümber toimub, on Jumala töö.

Meie tänases kirjakohas on veel üks seik, mis nõuab tähelepanu. Nimelt ütleb evangelist Markus, et Jeesus istus aardekirstu vastas ja vaatas, kuidas rahvahulk paneb raha aardekirstu.

Need rikkad inimesed, kes panid aardekirstu oma varandusest murdosa, ei tundnud Jeesuses ära Jumala Poega – isegi kui nad teda silmanurgast märkasid. Vaesele lesknaisele aga oli – võib-olla tema tundesüdame andmise tõttu Jumalale – antud ehk näha, et Jumal ise istub aardekirstu juures. Kuidas olekski ta saanud andmata jätta kõike, mis tal oli! Ja küllap oleksid oma suure varanduse Jumalale kinkinud ka rikkad, kui oleksid mõistnud, et Jumal neid ainiti vaatab! Kuid Jumal ei andnud neile Vaimu, et nad tunneksid ära Tema, kes on kõigi Inimeste Issand ja Õnnistegija.

Nõnda siis kutsub Jumal meid endale andma oma südame: mõistusesüdame ja tundesüdame.

Täna pärast jumalateenistust tahame siin kirikus tänada neid, kes on sel suvel oma aega ja vahendeid ohverdanud lastele ja teistele abivajajaile supi jagamisel. Meenutan seda etteruttavalt seetõttu, et ka supijagamine on tegelikult Jumala teenimine. Jeesus ütleb: armasta oma ligimest nagu iseennast. Omakasupüüdmatult supi jagamine on ligimesearmastus kõige paremas mõttes ja Jumalal on selle üle hea meel.

Siiski ei saa ligimesearmastuse kõrval unustada ka armastuse kaksikkäsu esimest poolt: armasta

Issandat, oma Jumalat, kogu oma südamega ja kogu oma hingega ja kogu oma mõistusega ja kogu oma jõuga! (Mk 12:30). Sellepärast on väga tore, et supijagamine toimus just kirikuaias, kohas, mille olemasolu on vahetult seotud Jumala teenimise hoonega, kirikuga.

Ent kui saaksime veelgi rohkem näidata Jumalale, et austame selle supijagamise kaudu Teda, siis oleks tal meist veel parem meel. Seda, mida selleks teha saaks, on meie kohus ja õigus arutada. Ja usun, et küllap selle ilusa algatuse taga olevad inimesed on selleks ka valmis.

Samuti on Jumalale au andmine kaudselt igasugune haridus, mille teele asujaile tänase jumalateenistuse algul õnnistust palusime. Jah, teame, et haridusasutused meie riigis on peamiselt sekulaarsed, kuid kristlastena peame hariduse eest vastutavaile inimestele ikka meelde tuletama, milleks on inimestele antud kirjaoskus: üks ikka selleks, et lugeda Piiblit ja saada aru Jumala tahtest inimestele. Ja ka teadus, mida tänases maailmas peetakse pigem religioonikaugeks asjaks, pole ju muud kui Jumala loomingu mõtestamine ja selle inimkultuuriga ühildamine.

Niisiis, veelkord: kui anname Jumalale oma südame, siis tuleb meil hästi välja nii ligimesearmastus kui ka Jumala austamine.

Aamen.